

Rickul/Nuckö Hembygdsförenings Medlemsblad

Nr 2 Juni 2005 Årgång 13

Vågorna under januaristormen har grävt bort strandbrinken vid Storudden i Derhamn.

Foto: Bengt Heyman

Rickul/Nuckö Hembygdsförening

Adress Rickul/Nuckö Hembygdsförening
c/o Brita Wiberg, Viktoriavägen 39,
125 34 Älvsjö

Postgiro 55 68 81 - 1

E-post hembygdsforeningen@home.se

Webbplats <http://hem.passagen.se/rnhem>

Ansvarig utgivare Göte Brunberg.

Redaktion Informationskommittén (Göte Brunberg, Inger Nemeth och Eva Heyman).

Tryckt av BG butiken, Stockholm.

Medlemsavgift 150:-, ungdomsmedlem (t.o.m. 25 år) 50:-.

Annonspriser 1/1 sida 1200:-, 1/2 sida 700:-, 1/4 sida 400:-, 1/8 sida 250:-.

Nästa manusstopp den 1 augusti 2005.

Styrelse

Ordförande

Sture Koinberg (Roslep), Odelbergsvägen 74,
122 37 Enskede, tfn 08-659 69 81,
e-post sture.koinberg@koinberg.se

Sekreterare

Brita Wiberg (Ölbäck), Viktoriavägen 39,
125 34 Älvsjö, tfn 08-99 32 26,
e-post b.wiberg@swipnet.se

Kassör

Gundel Stenberg (Ölbäck), Helsingörsgatan 18,
1tr, 164 44 Kista, tfn 08-752 60 22,
e-post gundel.stenberg@bredband.net

Övriga ordinarie ledamöter

Bertil Nyman (Gutanäs), Blockvägen 5,
175 40 Järfälla, tfn/fax 08-580 370 49,
e-post b.b.nyman@swipnet.se

Anders Peedu (Enby), Krassevägen 3,
169 33 Solna, tfn 08-27 03 06,
e-post anders.peedu@se.flextronics.com

Anne Schönberg (Spithamn), Inteckningsv. 50,
129 31 Hägersten, tfn 08-744 24 54,
e-post anne.schonberg@jm.se

Gunvor Strömbom (Ölbäck), Svinkeln,
155 91 Nykvarn, tfn 08-552 451 45.

Föreningens ändamål

(citat ur stadgarna paragraf 2)

"Föreningen skall värna om och levandegöra det estlandssvenska kulturarvet från Estland och Sverige, både i bevarandet av historien, nuet och utvecklingen framåt, genom att

- främja kulturella, konstnärliga, musikaliska och litterära intressen såväl i Estland som i Sverige.
- vara kontaktorgan för Rickul/Nucköborna i Sverige, samt informationsorgan i Sverige och Estland.
- i möjligaste mån försöka behålla och vårda den gamla hantverkstraditionen och bebyggelsen i vår egen svenskort.
- vara behjälplig vid reseevenemang till vår hembygd.
- bibringa våra yngsta och ungdomar de traditioner vi själva mottagit och bevarat, samt idka annan härmed förenlig verksamhet."

Innehåll

Ordföranden har ordet	3
Årsmötet 2005	4
Januaristormens härjningar på stränderna i Rickul	5
Spithamns byalag	5
Att köpa/sälja mark i Estland	6
Tallink-rabatten	6
Notiser från Nuckö kommun	7
Information från Västra Kustens Skogsägare	8
Odenholm	9
Längtan!	10
"Käleki uti Rikolvelde"	11
Aibolands museum	11
Ledamots- och medlemsförteckningen	11
Ett stort tack för gott samarbete!	12
SOV:s kalendarium hösten 2005	13
Hyra ut fastighet i Nuckö?	13
Dags att tala klarspråk!	14
Annonser	15

Ordföranden har ordet

Sture Koinberg

Rickul/Nuckö Hembygdssförening har ett stort och viktigt uppdrag framför sig. Uppdraget är att på olika sätt föra det estlandssvenska kulturarvet vidare till nya generationer. Tiden är knapp. Bakgrunden är att de generationer som vuxit upp i våra gamla hembygder kommer allt högre upp i åldrarna och det är viktigt att de insikter och kunskaper som finns i största möjliga mån överförs till yngre generationer. Att språket dokumenteras, att de skrivna berättelserna blir flera, att insamlingen av fakta om våra hembygder fortsätter, att de muntliga berättelserna förs vidare. Dessa arbeten har framgångsrikt pågått under lång tid, men många luckor finns och minnena bleknar.

När jag lämnade Rosleps by tillsammans med min mor och mina två bröder 1944 var jag endast åtta år gammal. Mina minnen begränsar sig därför till landskapet och naturen och de närmaste i familjen. Det viktiga sociala nätverk som de äldre hade med sig till Sverige saknar vi som var barn i mitten av 1940-talet. För mig och för alla som är yngre än jag är det därför viktigt att de äldre i föreningen berättar och beskriver så mycket som möjligt, då vi nu utgör en bräcklig brygga mellan det som varit och framtiden.

Att försöka förstå den kultur och det samhälle som jag är född i och som inte längre finns har varit en spännande tidsresa. Trots att jag nu arbetat i föreningen sedan den startade är kunskapsluckorna mycket stora och kommer nog aldrig att kunna fyllas helt. Jag tror att många i föreningen känner som jag, inte

minst de som är yngre.

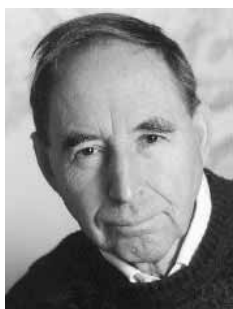
När vi ser tillbaka på föreningens arbete under de första åren var befrielsen av Estland och återlämnandet av marken en prioriterad fråga. Nybyggnads- och planeringsfrågor i kommunen har engagerat byombuden och samarbetet med Nuckö kommun har undan för undan utvecklats. Informationen genom vårt Medlemsblad är en källa till kontakter mellan medlemmarna och vi hoppas på många fler artikelförfattare. Insamling och dokumentation av berättelser och utgivning av böcker är en annan viktig del av föreningens arbete. Informationsmöten och trevliga samvarokvällar har förgyllt föreningsarbetet.

Vi siktar nu in oss på att genomföra de programpunkter som redovisas i verksamhetsberättelsen. Några av de viktigaste av dessa är:

- att fortsätta arbetet med att föra det estlandssvenska kulturarvet vidare både i Sverige och i Estland.
- att underlätta för medlemmarna att använda återlämnad egendom på bästa sätt.
- att följa den fortsatta utvecklingen av planerna på återuppbyggnad av Rosleps kapell.
- att beskriva vad som hänt i den egna byn efter återlämnandet.

Jag är glad att som ny ordförande få samarbeta med alla de trevliga människorna i föreningens styrelse och kommittéer, byombuden och, inte minst, med de ansvariga för vårt viktiga Medlemsblad.

Föreningens styrelse

Sture Koinberg,
ordförande

Brita Wiberg,
sekreterare

Gundel Stenberg,
kassör

Bertil Nyman,
ledamot

Anders Peedu,
ledamot

Anne Schönberg,
ledamot

Gunvor Strömbom,
suppleant

Maj-Britt Besterman,
suppleant

Susanne Westerman,
suppleant

Årsmötet 2005

Eva Heyman

I Hembygdsföreningens årsmöte den 16 april i Filadelfiakyrkans 250-sal deltog 135 personer. Innan årsmötesförhandlingarna tog vid hade man möjlighet att köpa böcker från ett numera rikligt bokbord och lotter till hantverkslotteriet, samt dricka kaffe med smörgåstårter och kaka. Under samlingen och kaffedrickandet underhöll dragspelsduon Gunvor Strömbom och Raul Targamaa, vilka även spelade när vi gemensamt efter kaffet sjöng Modersmålets sång.

Sven G Frejman inledde årsmötet med att hälsa Nuckös kommundirektör Ülo Kalm hjärtligt välkommen. Ülo var inbjuden som gäst för att efter årsmötesförhandlingarna informera om vad som händer i kommunen.

Som ordförande att leda mötet valdes Ingegerd Lindström med Brita Wiberg som sekreterare.

Styrelsens och underlydande organs verksamhetsberättelser för räkenskapsåret godkändes. Revisorerens berättelse upplästes av Lennart Strömkvist. Styrelse och underliggande organ beviljades ansvarsfrihet för det gångna året.

Sven G Frejman hade efter 10 år i Hembygdsföreningens styrelse, varav de senaste fyra som ordförande, avböjt omval. Som ny ordförande valdes Sture Koinberg (Roslep). Som ordinarie ledamöter för två år omvaldes Anne Schönberg (Spithamn) och Anders Peedu (Enby). Gunvor Strömbom (Ölbäck), som tidigare varit suppleant, valdes som ordinarie ledamot efter Sture Koinberg.

Övriga ordinarie ledamöter är Bertil Nyman (Gutanäs), Brita Wiberg (Ölbäck) och Gundel Stenberg (Ölbäck), som samtliga har ett år kvar av mandattiden. Som suppleant för två år efter Gunvor Strömbom valdes Susanne Westerman (Bergsby/Roslep).

Som revisorer för ett år omvaldes Sven Lagman (Spithamn) och Lennart Strömkvist (Haversved) med Ingemar Uussaar (Ölbäck) som suppleant.

Som ordförande för Valberedningen för ett år om-

valdes Majlis Lindroos (Norrby). Övriga ledamöter för två år är Ragnar Lundgren (Enby/Gutanäs) och för tre år Edit Jordman (Rickul by), Birgit Brunberg (Ölbäck) och Sven G Frejman (Pasklep).

Mötet beslöt att medlemsavgiften för år 2006 skall vara oförändrad: 150 kronor för vuxna och 50 kronor för ungdomar under 26 år.

Sven G Frejman avtackades med en present och Birgit Brunberg, som avgått som sammankallande i Festkommittén, med blommor.

Kent Blomberg från Västra Kustens Skogsägare, med medlemmar både i Estland och i Sverige, informerade om att föreningen hjälper till med rådgivning, avverkning och skogsvård. Viktigt är att det måste finnas en skogsvårdsplan för att avverkning skall kunna ske.

Årsmötet avslutades med en informations- och frågestund med Ülo Kalm.

Ülo inledde med att förmedla Nuckö kommuns glädje över den nya skolbussen som kunde inköpas tack vare ekonomisk hjälp bl.a. från Sverige.

Nuckö kommun har en positiv befolkningsutveckling. Kommunen har nu 913 invånare – en ökning med 18 personer sedan den 1 januari 2004.

Antalet elever i Birkas är ca 300 fördelade på 136 elever i grundskolan och 160 vid Nuckö gymnasium.

I kommunen finns för närvarande totalt 1 600 fastighetsägare. En tredjedel av dessa bor i Sverige. Även en tredjedel av kommunens mark ägs av svenskar.

Man har planer på omfattande vägreparationer med bidrag från staten eftersom stormen i januari förorsakat skador på vägnätet.

Ülo tog i det sammanhanget upp problemet med att inte alla markägare skrivit på vägavtalet med kommunen. Det innebär att kommunen inte får bidrag till de kommunala vägarna från det estniska vägverket.

Statliga pengar har erhållits till fortsatta reparationer av Nuckö kyrka. Man har även ansökt om EU-

Årsmötet leddes av Ingegerd Lindström med Brita Wiberg som sekreterare.

Foto: Bengt Heyman

Sven G Frejman avtackas av Sture Koinberg.

Foto: Bengt Heyman

bidrag till återuppbyggnad av Rosleps kapell. I en ny kalkyl har den totala kostnaden beräknats till ca 5 miljoner EEK. Kommunen skall stå för 20 procent av kostnaden, varför man har skickat in en ny bidragsansökan till EU på 4 miljoner EEK.

Nuckö kommun har även ansökt om EU-stöd till upprustning av hamnen i Derhamn.

Januaristormens härjningar på stränderna i Rickul

Eva Heyman

Att stormen den 8-9 januari i år lade gator och husgrunder i Hapsal under vatten har säkert många läst eller hört talas om. Stormen har även förändrat strändernas utseende, och gamla välkända vattendrag har ändrat utlopp i Rickulområdet och säkert även nere på Nuckö.

När jag var nere vid Stenborstranden i Roslep vid månadsskiftet april-maj kunde jag konstatera att den kraftiga stormen, högvattnet och de höga vågorna hade flyttat den finaste, vita sanden ända upp till skogsbrynet.

Nu fick jag äntligen se den vita mjölliknande sanden som jag har hört berättas om i närmare sextio år. Den låg dock inte längre på stranden utan delvis uppe i skogen.

Stormen hade även täppt till utflödet av Varännan, som går genom Roslep ner till Vaviken norr om Ölbäckstranden. Tidigare hade ån sitt utlopp i höjd med Inas stain (Reen). Nu har ett nytt utlopp bildats 300-400 meter längre norrut, strax söder om Näsudden. Uppdämningen av det tidigare utloppet har inneburit att den "vallgrav" som ryssarna har grävt i sanden parallellt med stranden har fyllts med vatten och bildat en ca 8 meter bred och 50 cm djup kanal. Några vägar som tidigare ledde till stranden stod nu under vatten.

Vid Storudden uppe i Derhamn har vågorna och högvattnet spolat bort sanden runt rötterna på ett flertal strandtallar så att träden har vält. Liknande fenomen har även ändrat stranden i Spithamn.

Varännans tidigare utlopp är nu helt igentäppt.

Foto: Bengt Heyman

Spithamns byalag

Inger Nemeth

Måndagen den 14 mars 2005 hade Spithamns byalag möte i Edsbacka, Sollentuna. Denna gång var vi endast 18 personer som hade trotsat dåligt väder och förkylningar.

Mötet inleddes med en tyst minut för Gurli Schönberg Fyhr som var vår förste ordförande och som avlidit i slutet av 2004.

Vår nuvarande ordförande Birgit Eldh berättade om sina vistelser i Spithamn den senaste tiden, om stormens verkningar i byn med omnejd då bl.a. Skånvike och havet blev ett när stranden däremellan försvann. Det blev två strömvabrott på tre timmar vardera. Marianne Winnansson berättade om familjens sportlovsfirande i byn.

Lars Melin rapporterade från byombudsmötet den 16 februari. Han informerade också om planerad gemensam övervakning av husen i Spithamn, papper delades ut och man uppmanades att senast den 1 juli 2005 kontakta Lasse om man önskar ansluta sig till denna bevakning. Lasse meddelade också att Ahto Borman är villig att utföra olika uppdrag såsom gräsklippning, trädfällning, sågning och huggning av ved samt övrigt trädgårdsarbete mot timpenning.

Midsommarfirande planeras i Spithamn enligt följande:

- 23/6 Estniska midsommaraftonen firas med eld på stranden.
- 24/6 Estniska midsommardagen, tillika svenska midsommaraftonen, firas med midsommarstång och lekar kl. 14.00 på Ivar Borrman's tomt vid Moa.
- 25/6 Spithammmöte klockan 13.00 på Moa.

Lotterivinster till midsommarlotteriet efterlyses!

Fästingsmitta med TBE och borrelia finns i Spithamn. Ivar Borrman smittades av TBE i Spithamn förra hösten och blev mycket sjuk. Ni som planerar att vistas i skog och mark runt Spithamn bör låta vaccinera er mot TBE.

Sopcontainer att användas av byborna kommer att finnas uppställd under tiden maj-september.

Traktor, skänkt av familjen Winnansson, finns att tillgå. Johan Ringberg, som pratar svenska, har hand om traktorn och kan tillfrågas om man behöver använda den.

Arne Hallman har skänkt en båt och trailer till byn. Person som är villig att transportera över dem efterlyses. Pengar till frakten finns.

Förfrågningar kommer då och då från folk som vill köpa mark i Spithamn. Annonsera gärna i Rickul/Nuckö Medlemsblad eller i Kustbon om du tänker sälja.

Höstens möte äger rum måndagen den 17 oktober klockan 18.30 i Edsbacka, Sollentuna.

Att köpa/sälja mark i Estland

Katrin Schönberg

Artikeln har tidigare varit publicerad i SOV:s medlemstidning "Kustbon"

I vår lilla artikelserie har vi givit en överblick av de olika processer som gäller i Estland vid juridiska ärenden angående arv med mera och även beskrivit hur man får lagfart på fastigheter. Eftersom det är en del läsare av Kustbon som frågat oss hur man säljer eller köper mark i landet, ägnar vi några rader i denna artikel till det. Det är många av estlandssvenskarna som återigen etablerat sig i Estland genom att bygga en sommarstuga för släkten. Ibland har man för att täcka byggkostnader sålt en markbit eller, för att ha lite mark för hushållet, köpt lite till av grannarna.

Vi tar ett fiktivt exempel med två estlandssvenska grannar, Sven och Mats, som har kommit överens om att Sven säljer två av sina markbitar till Mats eftersom Mats har bestämt sig för att flytta tillbaka till Estland och avser starta jordbruksverksamhet här.

Det första de har att komma överens om är priset på marken. Ifall de är goda grannar kan Sven naturligtvis erbjuda ett vänskapspris – en symbolisk summa som de kommer överens om. För att få en uppskattning av det verkliga marknadsvärdet är det enklaste att be någon fastighetsbyrå göra en värdering. Det kostar cirka 100-150 EEK för en hektar och tar vanligen två-tre veckor, beroende på var fastigheten ligger. Man måste dock ha klart för sig att fastighetsmarknaden rör sig fort och att markvärdet enligt ett expertutlåtande kan skilja sig från markpriset i praktiken, för ofta säljer och köper man framför allt emotioner.

Priserna på mark kan skilja sig från 1 000 EEK per hektar (under 15 år obrukad åker) till 50-60 EEK per kvadratmeter (en fantastisk liten tomt med sandstrand, med rätt att bygga på, väg, el och vatten finns). Skog kan vara värd från 10 000 per hektar till 50 000, helt beroende på vad det är för slags skog och vilken kvalitet träden håller. Återigen – priserna rör sig ständigt – mest uppåt!

I vårt exempel säger vi att Mats köper ett 5 hektars åkerområde och en 12 hektars skogsbit av Sven för ett trevligt vänskapspris. De går tillsammans till notarien, som talar om vilka handlingar som behövs för ärendet, och bokar en tid för undertecknande av köpeavtalet. Detta upprättas av notarien i enlighet med estniska lagar och de bäge parternas överenskommelse beträffande markens utsträckning och pris. Notarien förklarar också att i vissa fall krävs landshövdingens tillstånd, exempelvis för en person som köper över 10 ha skogs- eller åkermark.

På grund av att det är lång kö till notarien lyckas Sven och Mats få en tid först om en månad! Vad händer då om Sven till exempel måste åka till Norge vid den tid som de ska vara hos notarien i Estland. En möjlighet är att inställa notarietiden och skjuta upp försäljningen. Sven kan också hitta en lösning genom

att befullmäktiga en bekant i Estland. Sven skriver då en fullmakt på svenska, apostillerar den hos Notarius Publicus i Sverige och skickar den till fullmaktstagaren.

Den dagen som Mats och Sven hade fått tid hos notarien kommer de eller deras befullmäktigade bekant dit och ärendet fullföljes. Hos notarien måste man alltid ha pass med sig. Ofta behövs det även hjälp av en tolk. I samband med ärendet måste man också räkna med några extrautgifter – notarietkostnaden och stämpelavgiften, men de summorna känns marginella eftersom glädjen över en god affär överväger allt.

Det är dock viktigt att veta att staten har förköpsrätt till mark i Estland, om man inte säljer eller skänker mark till sina släktingar. Ser man från statens sida att priset som man sålde för är mycket lägre än marknadspriset eller att området är viktigt för staten, kan det hända att staten utnyttjar sin förköpsrätt, men det händer ganska sällan.

Tallink-rabatten

Tallink har, utan att meddela det till Hembygdsföreningen, höjt bilpriset på sträckan Kapellskär-Paldiski. Istället för överenskomna 216 kr under lågsäsong och 240 kr under högsäsong har man tagit 350 kr respektive 385 kr (= 30 procent rabatt på ordinarie priser). Det är även oklart om vi har fått det rabatterade däckpriset 105 kr under lågsäsong och 140 kr under högsäsong.

Eftersom det avtal som Hembygdsföreningen har fått inte innehåller några reservationer för prishöjningar har Tallink gått med på att det tidigare överenskomna priset skall gälla. Det är i skrivande stund inte klart hur de medlemmar som har betalt det högre priset skall kompenseras.

I fortsättningen skall ingen bokningskod anges vid beställning. Det skall räcka med att man anger att man skall ha rabatten för Rickul/Nuckö Hembygdsförening.

Träff på Ölbäckstranden!

Som vanligt träffas vi den andra lördagen i juli (den 9/7) för att ha trevligt tillsammans. Ni som är på semester i området, kom ner till Ölbäckstranden vid 13-tiden!

Kontakta Birgit Brunberg, tfn 0159-10170, för tips och frågor.

Medtag egen matsäck.

Välkomna!

Notiser från Nuckö kommun

Göte Brunberg

Byombudsmöte

Ett gemensamt möte för de estniska och svenska byombuden i Nuckö kommun äger rum i kommunhuset i Birkas lördagen den 18 juni 2005 klockan 11.00.

I de nuvarande 22 byarna finns följande estniska byombud:

<i>Bergsby</i>	Arne Tennisberg
<i>Birkas</i>	Arnold Arro
<i>Derhamn</i>	Vambola Tamberg
<i>Dirslätt</i>	Peeter Pärnaste
<i>Enby</i>	Astrid Mitman
<i>Gambyn</i>	Artur Tootsi
<i>Gutanäs</i>	Rein Sinijärv
<i>Harga</i>	Tiina Rohi
<i>Hosby</i>	Arne Mägi
<i>Höbring</i>	Valeri Štšerbatõh
<i>Klottorp</i>	Toomas Timmerman
<i>Lyckholm</i>	Sirje Trisberg
<i>Odenholm</i>	-
<i>Pasklep</i>	Elar Piir
<i>Persåker</i>	Vahur Kuuskmann
<i>Ölbäck</i>	Anne Aamer
<i>Rickul</i>	Sirje Jablok
<i>Roslep</i>	Sven Kuinberg
<i>Skåtanäs</i>	Toomas Tammeorg
<i>Spithamn</i>	Valentin Borman
<i>Sutlep</i>	Taimi Ainola
<i>Österby</i>	Elsa Kivi

Avtalet om allmänt brukande av privat väg

För att Nuckö kommun skall kunna ansöka om bidrag från det estniska vägverket för underhåll av en kommunal väg krävs att samtliga berörda markägare har skrivit på det avtal om allmänt brukande av privat väg som kommunen sände ut förra året. Kommunen vädjar därför till er som ännu inte har skrivit på avtalet att göra detta. Att vägarna kan hållas i gott skick är av intresse både för bofasta, sommarstugeägare och tillfälliga besökare.

Ett antal berörda markägare är avlidna. För dessa har kommunen sänt ut avtal för påskrift till den brukare som företräder den avlidne (= den person som är mottagare av markskattebeskedet).

Semestertider på kommunkontoret

För tjänstemännen på kommunkontoret gäller följande semestertider under 2005:

<i>Ülo Kalm</i>	27/6-24/7
<i>Marika Meister</i>	25/7-28/8, 19/12-31/12
<i>Taimi Pelapson</i>	1/7-31/7, 5/12-18/12
<i>Tiina Rohi</i>	22/6-1/7, 18/7-12/8, 27/12-31/12
<i>Sirje Trisberg</i>	6/6-26/6, 11/7-24/7, 15/8-27/8
<i>Evi Öövel</i>	27/6-10/7, 25/7-25/8
<i>Henri Reitemann</i>	1/11-5/12

Kyrkogårdar

Nuckö kommun har lagt ut kartor och gravförteckningar över Nuckö, Rosleps och Sutleps kyrkogårdar på sin webbplats www.noavv.ee (för Hosby kyrkogård finns gravförteckning och karta endast i pappersform). Välj "Kalmistud" för att komma till sidan om kyrkogårdarna.

Följande personer är ansvariga för skötseln av kyrkogårdarna:

<i>Nuckö kyrkogård</i>	Albert Rebane, Hosby
<i>Rosleps kyrkogård</i>	Marko Tartes, Roslep
<i>Sutleps kyrkogård</i>	Paul Pigul, Klottorp

Gravskötsel (plantering av blommor osv.) kan beställas hos Leili Piir i Pasklep, tfn +372 47 41226, e-post leilipiir@hotmail.ee

Besök i Nuckö av svensk präst

Prästen Erland Björklund från Vänge församling på Gotland skall vistas på Ormsö under andra halvan av juli. Han kommer att besöka Nuckö några dagar under denna tid. Programmet är inte fastlagt, men det är planerat att han skall hålla en högmässa i Nuckö kyrka och en friluftsgudstjänst vid Rosleps kapell.

För närmare besked om programmet, vänd er från början av juli till Maj-Britt och Manfred Nibon i Skåtanäs, tfn +372 47 41215.

Kommunens informationsblad

Nuckö kommuns informationsblad "Noarootsi Valla Infoleht" kommer ut varje månad (med något avbrott under sommaren). Bladet är tillgängligt på kommunens webbplats www.noavv.ee under rubriken "Infoleht".

Rosleps kapell

En ansökan i början av året till EU:s strukturfond för återuppbyggnad av Rosleps kapell upptog inte kostnaden för torn, altare, bänkar, bibygnader och parkeringsplats. Efter önskemål från strukturfonden har kommunen lämnat in en ny ansökan, där samtliga kostnader har tagits upp. Totalt beräknas projektet gå på något över 5 miljoner EEK, varav kommunen skall betala 20 procent.

Skötsel av åkermark

Enligt Nuckö kommuns miljöföreskrift måste åkermark som inte brukas slås minst en gång om året för att inte växa igen.

I kommunen finns två lantbrukare, som har nödvändig utrustning, och som mot betalning åtar sig att slå markerna en gång om året eller, enligt överenskommelse, bruka dem på annat sätt:

Margus Kask, 91201 Pürksi, Läänemaa, tfn +372 47 41 216, mobil +372 56 40 816
Peeter Pärnaste, Aulepa Linnamäe s.jk., Läänemaa tfn +372 47 29 228, mobil +372 51 10 796.

Information från Västra Kustens Skogsägare

Ny verksamhetschef

Bo Stenholm

Från den 1 maj arbetar Toomas Kuinberg hos oss som verksamhetschef. Toomas är född 1973 i Estland och både hans far och mor är estlandssvenskar. Rötterna finns i Roslep i Rickul, där familjen har ett sommarställe och vistas mycket. Hans farbror är den bekante Sture Koinberg, som nyligen har blivit ordförande i Rickul/Nuckö Hembygdsförening. Toomas gick på Luua skogsskola utanför Tartu under gymnasietiden och har därför en skoglig utbildning. 1991 flyttade Toomas till Sverige och studerade på Ydetorps Folkhögskola/Lantbruksskola i Skara under 2 år. Under sverigetiden lärde sig Toomas flytande svenska, vilket naturligtvis är en väldigt stor fördel för våra medlemmar och föreningen. Tillbaka i Tallinn har Toomas arbetat inom det privata näringslivet och därigenom fått praktik och erfarenheter för att ta på sig rollen som ledare för skogsföreningen.

Ants Varblane, som hittills lett föreningen, kommer även i fortsättningen att finnas kvar i föreningens styrelse och vid behov hjälpa Toomas. Ants är som bekant även ledare för Estlands privatskogsägarförbund (Eesti Erametsaliit) och hans uppgifter där kräver allt mer av hans tid och engagemang. Vi tackar Ants för det arbete han lagt ned i föreningen och är tacksamma för att han är kvar i styrelsen som en värdefull resurs.

Föreningen kommer att från och med nu ha sitt säte hos vår bokföringsfirma Bilans i Hapsal. Adressen dit är Bilans, Att: Merike Laur, Jaama 17, 2 tr, 90 507 Haapsalu. Där kommer vi att förvara dokument och ha en permanent arbetsplats. Då föreningen har vuxit kraftigt och nu har ca 155 medlemmar kan vi nu förbättra servicen till medlemmarna och organisera verksamheten bättre. Toomas kommer att sätta sig in i verksamheten under maj månad och bl.a. skaffa sig en överblick över alla inlämnade avverkningsuppdrag.

Det blir nu också möjligt att starta personlig rådgivning på plats i Estland. Det innebär att våra medlemmar kan besöka sina skogsfastigheter tillsammans med Toomas under en halv till en hel dag och skaffa sig en uppfattning vad som bör göras och beställa olika arbeten. Det är ju inte bara gallring och slutavverkning som är aktuellt. Andra mycket viktiga åtgärder, som hittills har varit starkt eftersatta, är t.ex. röjning och plantering. Denna personliga rådgivning, som vi tror är en mycket klok investering för framtiden, kostar 900 EEK för en halv dag och 1500 EEK för en hel. Vi har redan märkt en stark efterfrågan på denna tjänst.

Styrelsen är mycket glad över att Toomas har börjat och vi hoppas nu att våra medlemmar ska kontakta honom så mycket som möjligt och använda hans tjänster. Toomas kan nås på mobil +372-533 26 162 och e-post toomas@mtm.ee. Och som sagt... språket är svenska! Tveka inte att ringa eller mejla!

Bo Stenholm/Styrelsen Västra Kustens Skogsägare, tfn 070-288 04 85 eller +372-56 22 38 70, e-post bostenholm@hotmail.ee

Om den nya skogslagen

Bo Stenholm

De medlemmar som saknar skogsbruksplan bör omgående begära att få en sådan hos Keskkonnateenistus (Skogsvårdsmyndigheten) i Läänemaa. Adressen dit är Läänemaa keskkonnateenistus, Kiltsi tee 10, 90 403 Haapsalu, tfn +372-47-24 720, fax +372-47-24 730.

Notiser

Kent Mihlberg

Vi har fått förfrågningar från medlemmar om det finns någon försäkring mot eld, storm m.m. i medlemskapet hos VKS, men det gör det inte. Det är upp till den enskilde medlemmen att försäkra sin skog och fastighet. Det finns en person, Tatjana (Tanja) Russakova, som arbetar som försäkringstjänsteman/mäklare på If i Hapsal, som kan hjälpa er. Hon talar lite svenska. Adressen till henne är If Eesti Kindlustus, Tallinna mnt 1, 90 507 Haapsalu, tfn +372-47-25 000, mobil +372-52 50755, e-post tatjana.russakova@if.ee.

På kommunhuset i Birkas finns det skogsbruksplaner att hämta, som är beställda från staten 2004. Kontakta Marika Meister, tfn +372 47 24 354. Vi ber att ägarna hämtar sina skogsbruksplaner!

Röjningsbidrag

Vid röjning plockas icke önskvärda träd ur beståndet så att tillväxten kommer de bästa stammarna till del. Röjningen är något av det viktigaste man kan göra i sin skog, eftersom den har så stor betydelse för beståndets framtid. Behovet av röjning på våra fastigheter är mycket stort. VKS medlemmar har nu möjlighet att få statliga bidrag på upp till 1 500 EEK/ha. Effektiviteten ligger i att kunna röja stora områden samtidigt och att "beta av" by för by, men då måste vi ha in många fastighetsägare som är intresserade av röjningen. Är DU intresserad av röjning på din fastighet, anmäl dig då till Kent Blomberg, tfn 0175-735 18, e-post info@lrm.ee eller Kent Mihlberg, tfn 0158-320 78. Och du håll stövlarna leriga!

Odenholm

Göte Brunberg

Den 5 km långa och 1,5 km breda ön Odenholm, som ligger ca 7 km från Spithamns udde, är Estlands sista utpost mot nordväst. Ön, som av den egna befolkningen kallades "Vån back" eller "Backan", var inte särskilt känd och välbesökt av fastlandsborna, som kallade den "Hålmen". Möjligen hade man gjort någon skolresa dit. De mesta kontakterna hade öborna med den närmaste byn på fastlandet, Spithamn.

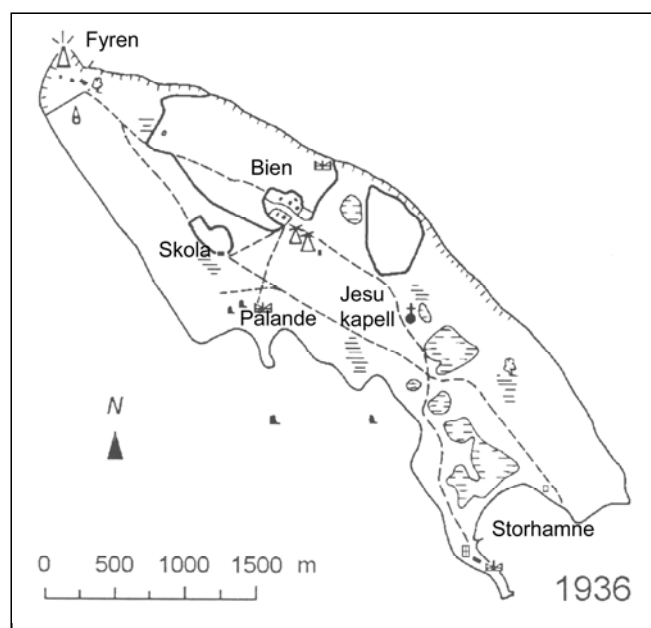
Odenholm hade sedan tidig medeltid en svensk befolkning. Invånarantalet låg omkring 100, men var under vissa tider med pest och andra farsoter avsevärt lägre. Vid folkräkningen 1934 beboddes ön av 119 svenskar och sex ester, de senare personal på öns fyr, "måjaken".

Under den första sovjetockupationen 1940-41 tvingades odenholmsborna att lämna sin ö. De fick komma tillbaka under den tyska tiden, men 1943-44 flydde samtliga till Sverige. På ön fanns under sovjet-tiden en militär styrka. Numera är ön naturreservat med bara två fasta invånare.

Natur

Odenholm är en del av Nordestlands kalkstensplatå. Utmed norra delen av kusten höjer sig en ca 6 m hög brant kalkstensbrink. Brinken blir åt sydväst så småningom lägre och förvandlas till en sluttning, som är täckt med kalkstensgrus. Öns syddel är en platt lerslätt med ett antal grunda sjöar och laguner. Den enda byn på ön, "Bien", låg på en svag upphöjning, på 7 m höjd över havet.

Utgående från höjden på öns högsta punkt och en landhöjning efter istiden av 2,5-3 mm per år, har man beräknat att ön steg upp ur havet ca 700 år f. Kr. Landhöjningen gör att ön hela tiden växer åt sydväst.

Odenholms landkonturer 1936.

På norra sidan gröper vågorna ständigt ut kalkstensbrinken så att den drar sig tillbaka ca 7 cm per år.

Bosättningshistoria

När ön första gången fick en stadigvarande befolkning är inte känt. Att ön har svenska invånare omnämns första gången 1436. De sägs då syssla med lotsning.

År 1565 fanns det åtta gårdar på ön. I början av 1600-talet levde man i endast två gårdar. Man tror att skärkarlar från Sandhamn i Sverige under 1600-talet bosätter sig på ön. Enligt traditionen stammar släkterna Stavas (Staffans) och Erkas (Eriks) från dessa män. Under 1600-talet varierade antalet gårdar på ön mellan fem och tio.

I pesten 1710-11 dog närmare 60 personer på Odenholm. Enligt hakerevisionen 1726 hade ön 25 invånare i fem gårdar. År 1766 nämns att det bor familjer i sju gårdar: Brus, Stawas, Niggors, Erkers, Marks, Nybondas och Greis, dvs. de gårdar som fanns kvar ända in i modern tid.

Öns ägare

Ön tillhörde sedan tidig medeltid biskopsdömet Ösel-Wiek. Efter svenskarnas erövring av Estland 1564 tillhörde ön den svenska staten fram till 1628, då den lades under godset Neuenhof (Uuemõisa, "Nihove") som ägdes av familjen de la Gardie. Under Karl XI:s reduktion återgick den ca 1690 till svenska staten för att efter det ryska maktövertagandet återlämnas till adeln. Godset hade under 1700- och 1800-talet många ägare.

Odenholmsborna hävdade, i likhet med övriga estlandssvenskar, sin rätt som "fria svenskar" och sin besittningsrätt till sina gårdar enligt drottning Kristinas privilegiebrev från år 1650. Arrendet betalades i första hand i form av saltad fisk.

Fastlandsbönderna i Rickul/Nucköområdet kunde efter jordreformen friköpa sina gårdar från herrgårdarna på 1890-talet. Denna möjlighet fick inte (eller utnyttjade inte) odenholmsborna. De fortsatte istället att betala arrende till godsägaren.

"Måjaken" 1940.

Andligt liv

Någon gång, troligen på 1500-talet, byggdes ett träkapell vid den dåtida hamnplatsen. År 1766 ersattes det på samma plats av ett kapell av kalksten, Jesu kapell. På kyrkogårdsporten fanns i modern tid en trästaty av Martin Luther, som 1852 hade bärgats från ett sjunket brittiskt fartyg. Kapellet är nu en ruin.

På grund av att isförhållandena under vintern kunde göra det svårt och ibland omöjligt att komma till Odensholm från fastlandet, besöktes ön endast ett fåtal gånger per år av en präst. Det andliga livet sköttes därför i stor utsträckning av öns folkvalde "föreläsare".

"Bien"

På Odensholm fanns en enda by, "Bien". Den var en typisk klungby, som blev mer och mer förtätad i och med att befolkningen ökade och de ekonomiska förhållandena förbättrades under 1900-talet. Man byggde nya boningshus och boskaphus, huvudsakligen på gårdsplanen eller på markstycken som gränsade till gårdsplanen.

Näringar

De viktigaste näringarna på ön var under historisk tid jordbruk och fiske. I början av 1900-talet utnyttjades i stort sett hela öns yta som åkrar, slåttervallar och betesmark. På ön fanns ingen skog. Allt eldningsvirke och byggnadsmaterial var man tvungen att hämta från fastlandet. Ett icke oväsentligt tillskott till öns ekonomi gav vrakgods som sköljdes upp på stränderna.

Fisket var den viktigaste näringen. Under 1900-talets första decennier fick man stora fångster av vassbuk. I slutet av 1930-talet kom torskfisket att dominera.

Andra världskriget

Som följd av den överenskommelse om marina baser, som hade påtvingats Estland av Sovjetunionen, tvingades odensholmsborna att flytta från sin ö till Ormsö i juni 1940. Därifrån flyttade de flesta sedan till Rickul.

På ön började man bygga en marinbas. De största anläggningarna var två stora kanoner med tillhörande

Jesu kapell med trästaty av Martin Luther 1937.

system för ammunitionsförsörjning och eldledning. Man byggde kaserner för en styrka på 800 man. För att få material till byggnationerna revs öns stengärdesgårdar och en stor del av kalkstensbyggnaderna.

Sovjettrupperna lämnade Odensholm i december 1940, efter att bland annat ha sprängt fyren som hade stått där sedan 1804. Odensholmsborna kunde flytta tillbaka till sin ö, men rymde från den i egna båtar 1943-44 för ett fortsatt liv i Sverige.

Sovjettiden

Efter andra världskrigets slut anlades en marinbas på ön. Under de första åren fanns där en stor truppstyrka, men efter 1947 omfattade den endast några tiotal värnpliktiga med befäl.

Dagens Odensholm

Eftersom odensholmsborna inte hade friköpt sina gårdar godkände den nya estniska regeringen inte deras anspråk på att få tillbaka sina jordar. År 1996 gjordes Odensholm till ett naturskyddsområde, "Osmussaare maastikulooduskaitseala", med syftet att skydda öns geologiska värden och växt- och fågelliv.

Sedan 2001 har ön två bofasta invånare, Uno och Aili Bergström, som sysslar med fårskötsel.

Transport till ön kan beställas via Roosta stugby. Vill man övernatta, så måste man tälta vid någon av de markerade tältplatser som finns på ön.

Längtan!

Aurelia Brun f. Brunberg

Jag längtar hem till Roslep i svenskbygden där jag föddes.

Jag längtar hem efter 60 långa år i sömnen och var jag går.

Jag längtar hem till marken som jag ärvt och där jag gick i tallskogen och smultrondoften spred sig under mina uppväxtår.

Jag längtar till min mors grav och stenarna som låg slipade av vågorna mellan Sverige och Estland, där som barn jag lekt. Min önskan känns förgäves.

Tiden står aldrig still.

Den fortsatte och allt förändrade sig.

Vi tvingades lämna allt vad vi barn behöver för att växa upp och vuxna att kunna leva vidare som vuxna.

Nu har jag fyllt 80 år men hoppet och längtan att få leva som vuxen finns fortfarande kvar.

Önskan att få dricka tårblandat kaffe i kopp nere vid Stenborstranden

där man kan gråta och le vid solnedgång.

Det finns bara en plats i mitt hjärta där man kan uppleva och se detta underbara: vid horisonten vid Stenborstranden.

"Kälek uti Rikolvelde"

"Bibor-Maja" Maria Gunneström f. Schönberg

Här kommer ännu en "nokasvensk" berättelse av Bibor-Maja med översättning till rikssvenska

Tå man bärja ita brolassoppa, tå småka noen fårst ain sked sopp, å tå sa han: "Soppa e bäks, hån går änt te ita, fårrfår soppa gärs set." Brue å brukoman drajd lite. Tåråt ropa all man: "Soppa är bäks." Nå, nö smiksast brupare, å såss blai soppa set.

Mången sjongd: "Brue å brukoman ära all fagrust, kätt å kakobre är all goast, kokmorarna ära all träit-tast."

Ute Höbring vild än man fri vålde gjant. Man flicka var änt riftet mä opa e. Hänars far var opa frians sia. Han fråa sina dotor: "Hankfäre vill dö änt håva en? Håla harn färe fajl?" Svare blai: "Han vill bara smiksas." Pappa sa: "Nå Herre Gud. Håla går tå än smiks?"

He var tåm ordena som gingo ront i bia, som pappa sa å dotra.

Än kärän pojke sa åt sina mor: "Ja vill gifta me mä hån flicka." Svare som en fick he var: "Naj, hån är ga lihl å svart." Pojken: "Oj, oj, nann, om ne skuld få si hån mä min aoar." He blai inga brolap.

Oppa Noka vare mä tolemod än pojken fråa sina mor om en fick gift se. Mora sa: "Hankfäre just hån flicka?" Pojken sa: "Hon är ju så fagor." Mora sa: "Hem ha noen herd kok sopp opa fagorhaite?" Inga brolap tår blai dor.

Nö var e tolemod som Bibor-Maja ha herd språkas e sin ongti.

Når man började äta bröllopssoppan, då smakade någon först en sked soppa, och då sade han: "Soppan är besk, den går inte att äta förrän soppan görs söt." Bruden och brudgummen dröjde lite. Åt det ropade alla: "Soppan är besk." Nå, nu kysstes brudparet, och så blev soppan söt.

Många sjöng: "Brud och brudgum är allra vackrast, kött och matbröd är allra godast, kokerskorna är allra tröttast."

I Höbring ville en man väldigt gärna fria. Men flickan var inte riktigt med på det. Hennes far var på friarens sida. Han frågade sin dotter: "Varför vill du inte ha honom? Vad har han för fel?" Svaret blev: "Han vill bara kyssas." Pappan sade: "Men Herre Gud. Vad gör då en kyss?"

Det var de orden som gick runt i byarna, som pappa sade till sin dotter.

En kär pojke sade till sin mor: "Jag vill gifta mig med den flickan." Svaret som han fick var: "Nej, hon är liten och svart." Pojken: "Oj, oj, Mamma, om Ni skulle få se henne med mina ögon." Det blev inget bröllop.

På Nuckö var det också på det sättet att pojken frågade sin mamma om han fick gifta sig. Mamman sade: "Varför just den flickan?" Pojken sade: "Hon är så vacker." Modern sade: "Vem har hört någon koka soppa på skönhet?" Inget bröllop blev det där.

Nu var det på det sättet som Bibor-Maja har hört berättas i sin ungdom.

Aibolands museum

Anu Vichterpal

Nu har det blivit grönt i Aiboland igen! Fint, men fortfarande lite kallt om nätterna. Man har nästan svårt att tro att vi hade översvämning i Hapsal för några månader sedan. Under översvämningen drev vår ormsörupa "Gättor" iväg, men nu kan vi med glädje rapportera att den har återfunnits.

Den 5 maj invigdes i museet en utställning som berättar rent allmänt om estlandssvenskarna. Den är etnografiskt inriktad med bilder från de olika estlandssvenska bosättningsområdena.

Museet har hjälpt Ormsö Hembygdsförening att ordna en utställning i Hembygdsgården i Sviby. Hembygdsgården öppnades den 15 maj.

Vi kommer att medverka vid den dag om estlandssvenskar och estlandssvensk kultur, som friluftsmuseet Roca al Mare i Tallinn anordnar den 4 juni.

Fredagen den 26 augusti ordnar museet en dag som kan kallas "Sommarens slutfest i Aiboland". Vi kommer att planera dagen under sommaren, men vi vet redan nu att man på förmiddagen kommer att kunna

lyssna på olika föredrag, delta i lotteri, besöka museet och en särskild hantverksutställning, samt picknicken på gården och avnjuta traditionell soppa. På eftermiddagen har Marko Matvere från Väikeste Lõõtspillide Ühing lovat spela dragspel – så att Du som vill kan dansa!

Kontaktuppgifter och grundläggande information om museet finns i annonsen i detta Medlemsblad och på vår hemsida www.aiboland.ee. **Du är välkommen att besöka oss!**

Ledamots- och medlemsförteckningen

Hembygdsföreningen har nu (den 1 juni) 959 medlemmar, vilket jämfört med samma datum förra året är en ökning med 88 medlemmar.

Vi ser en realistisk möjlighet att Hembygdsföreningens medlemsantal i år kommer att överskrida det "magiska" tusenstrecket. Medlem nummer 1 000 får gratis årsavgift 2006 och boken "Guldstrand" i present.

Ett stort tack för gott samarbete!

Sven Salin

Kära medlemmar i Rickul/Nuckö Hembygdsförening!

Jag skriver dessa rader som privatperson och före detta ordförande i SOV. Som många av er redan vet, lämnade jag vid årsmötet i april ordförandeposten i SOV efter 15 år, och Göran Hoppe har tagit över. SOV-sidan hittar ni alltså på annan plats i detta Medlemsblad.

Först och främst vill jag rikta ett stort tack till er alla för ett mycket gott samarbete under alla dessa år. Mycket av det vi gjort inom SOV hade inte varit möjligt att genomföra utan ett samarbete med er och era ordförande, Einar Hamberg, Richard Gineman, Sven Boman, Sven G Frejman och nu Sture Koinberg, som jag samarbetat med redan tidigare tillsammans med Olle Lindström i flera Sida-projekt och än fler ansökningar, som tyvärr inte blev beviljade. Jag vill också särskilt tacka Medlemsbladets redaktör, Göte Brunberg, för stor flexibilitet och vänligt tillmötesgående när det gäller mina artiklar. Många andra har medverkat i den viktiga process som pågått sedan 1990. Jag vill särskilt nämna och tacka två: Einar Hamberg för stort engagemang för vår gemensamma estlandssvenska framtid och kloka synpunkter på ekonomin, och Ülo Kalm, som så vänligt tagit emot oss på Nuckö och så helhjärtat ställt upp för estlandssvenskarnas sak på den estniska sidan, både när det gäller markfrågor, den svenska folkhögskolan och museet.

En kort tillbakablick

Det har hänt mycket på dessa femton år, och utvecklingen har naturligtvis till stor del präglats av Estlands självständighet, som bidragit till att starka hembygdsföreningar bildats och visat sig vara mycket livskraftiga. Men även inom vår organisation har det skett en viktig utveckling. Låt mig – lite nostalgiskt – peka på några viktiga händelser:

- Vi inrättade nya gemensamma lokaler på Roslagsgatan och skapade därigenom ännu bättre förutsättningar för samarbete mellan SOV och hembygdsföreningarna.
- Vi firade 1994 vårt minnesår "50 år i Sverige" med hembygdsdagen på Skansen och resningen av monumentet "Frihetens port" på Djurgården som höjdpunkter och viktiga manifestationer för sammanhållning och livskraft.
- Vi firade 1999 SOV:s 90-årsjubileum, dels med en stor jubileumsfest i Historiska Museet, dels med en resa till Estlands svenskbygder och en oförglömlig avslutningskonsert i Hapsals domkyrka och middag i Hapsals Kuursaal.
- Vi firade 2004 vårt minnesår "60 år i Sverige" och reste tillsammans med esternas organisationer och Haninge kommun ett minnesmonument på Dalarö.

SOV och andra föreningar

När jag började som ordförande fanns det tre föreningar för estlandssvenskar: SOV, Svenska Odlingens Nya Generation (SONG) och Samfundet för Estlandssvensk Kultur (SESK). När Estland blev självständigt och ägandeförhållandena skulle återställas som före kriget, rekommenderade vi bildandet av självständiga hembygdsföreningar som förhandlingsparter mot kommunerna i Estland. SOV som estlandssvensk kulturförening hade varken kompetens eller resurser att klara denna uppgift. Runöföreningen och Rågöbornas förening fanns redan och kunde ta på sig denna nya uppgift. Tanken var nog att denna organisation skulle ha en begränsad varaktighet. Men som ni vet har återlämnandeprocessen dragit ut på tiden, och hembygdsföreningarna har vuxit sig starka och etablerat en egen verksamhet, som samlat många medlemmar.

Vi började i mitten av 90-talet en diskussion inom SOV, hur vi bättre kunde samordna våra resurser och om möjligt samla alla estlandssvenskar under ett paraply enligt den modell som finlandssvenskarna och esterna i Sverige tillämpar med starka riksförbund och delföreningar som medlemmar. Vi förde först en diskussion med SONG:s styrelse och kunde så småningom förelägga både SOV:s och SONG:s årsmöten ett förslag till samgående och bildandet av en ny gemensam förening "Estlandssvenskarnas kulturförening SOV". Båda föreningarnas årsmöten godkände den nya föreningen och de nya stadgarna. Kustbon blev så småningom en medlemstidning för medlemmarna i den nya föreningen.

SESK hade huvudsakligen tre mål för sin verksamhet: att skapa ett svenskspråkigt gymnasium, att etablera en svensk folkhögskola i Estland – en arvtagare till Birkas – och att bygga upp ett estlandssvenskt museum, Aibolands museum. När dessa tre mål uppfyllts och de nya institutionerna kunde stå på egna ben, beslöt SESK att avveckla sin verksamhet. Tanken var att SOV i Sverige skulle organisera även estlandssvenskarna i Estland som medlemmar. Nu blev det inte så, utan estlandssvenskarna i Estland beslöt att bilda en egen förening, SOV i Estland, bland annat för att denna förening skulle kunna tillvara den svenska minoritetens intressen gentemot regering och myndigheter. Föreningen är nu bildad, och en diskussion pågår om formerna för samarbete mellan SOV i Sverige och SOV i Estland.

Som ni säkert minns har jag i Medlemsbladet och i Kustbon fört en diskussion om en estlandssvensk paraplyorganisation för alla estlandssvenskar, ett Estlandssvenskarnas Riksförbund, där SOV och hembygdsföreningarna kunde gå samman och bilda en gemensam slagkraftig organisation. Tiden har kanske

inte varit mogen än för en sådan organisation. Jag anser emellertid, att den diskussionen måste fortsätta, om estlandssvenskarna inte ska dö ut som en minoritet i Sverige. Det blir en uppgift för den nya styrelsen att tillsammans med er i hembygdsföreningarna föra den diskussionen vidare.

Framtiden

Diskussionerna om formerna för det framtida samarbetet mellan SOV och hembygdsföreningarna måste alltså fortsätta, likaså om samarbetet med SOV i Estland, Aibolands Museum, Svenska Folkhögskolan i Estland och S:t Mikael's församling. Det har aldrig funnits fler organisationer, som kan tillvarata estlandssvenskarnas intressen, bidra till att bevara vårt kulturarv och sprida kännedom om våra historiska förhållanden. Det finns nu bättre förutsättningar än någonsin att samla krafterna på gemensamma angelägenheter. Kanske kan det nya Estlandssvenskarnas Hus i Hapsal vara en sådan gemensam angelägenhet för alla estlandssvenskar både i Sverige och i Estland.

Jag vill önska den nya styrelsen och er i Rickul/Nuckö Hembygdsförening lycka till i det fortsatta arbetet att samla våra krafter och samordna våra resurser för vår överlevnad som estlandssvensk minoritet.

SOV:s kalendarium hösten 2005

3 september kl. 13.00 Hembygdsgården hålls på restaurang Matkalaset, Klarabergsviadukten 63 (vid Centralen).

Medverkar gör bland andra Rågöbornas danslag, årets kulturstipendiat premieras, rapport från de kanadensiska svenskbybornas minnesdag, information.

Inträde: 150 kronor för vuxna och 50 kronor för barn och ungdom. Förtäring ingår.

18 september kl. 11.00-14.00 "Hets mot värnlös folkgrupp – Vad Vänsterpartiets (dåvarande SKP:s) press skrev om flyktingarna från Baltikum för 60 år sedan".

Repris på vårens seminarium med författaren Staffan Skott.

Plats: Roslagsgatan 57, Stockholm.

Pris 50 kronor. Lättare förtäring ingår.

Anmälan senast en vecka i förväg till Ulla-Stina Rundgren på SOV:s expedition, tfn 08-612 75 99, eller e-post till info@estlandssvenskarna.org.

23 september kl. 18.00-21.00 Pubafton på Roslagsgatan 57. Denna gång håller Rågöborna i trådarna.

Hyra ut fastighet i Nuckö?

Alar Schönberg

Under de senaste åren har jag pratat med flera som äger stugor, hus och gårdar i Rickul/Nucköområdet, och som ofta har tänkt över vad som händer med fastigheten när de inte är där. Även om säkerheten och tryggheten i kommunen blir allt bättre finns det alltid en risk att det sker oväntade besök som leder till oväntade resultat. Polisen och larm är en bra möjlighet, men det är alltid bra att någon finns på plats.

Anledningen till att jag skriver denna artikel är att jag för en månad sedan läste en artikel i Estniska Dagbladet om en svensk företagare som har en professionell agentur för förmedling av stugor, hus och gårdar till uthyrning till turister. Jag hade möjligheten att träffa Mikael Gerbjörn – grundaren till agenturen som heter Baltcott och har 1,5 års framgångsrik verksamhet bakom sig. Baltcott ägs och drivs av svenskar med kontor i Tallinn. Majoriteten av kunderna är barnfamiljer och pensionärer från Sverige och Finland som kommer en vecka åt gången.

Mikael Gerbjörn framhäver att det finns många fördelar med att hyra ut sin fastighet till turister. Man vet att någon är där, att någon inspekterar fastigheten regelbundet, att man får en inkomst som åtminstone täcker kostnaderna för fastigheten och – kanske inte minst för oss i Rickul/Nucköområdet – att man erbjuder fler människor möjlighet att bekanta sig med vår vackra hembygd och dess svenska traditioner.

När man hyr ut sin fastighet är det skönt att veta att Baltcott gjort allt för att minimera de risker som trots allt finns. Kunden betalar alltid i förskott och man begär vanligen en deposition när man ger nycklarna till hyresgästen. Och skulle olyckan vara framme, är hyresgästen enligt avtal med Baltcott tvungen ersätta skadorna. Hyresgästerna klarar sig för övrigt själva och ägarens arbetsinsats är minimal. Baltcott tar hand om alla kontakter med hyresgästerna och ägaren behöver bara se till att någon på plats hanterar nycklarna och kontrollerar att det blir städlat och att gräset blir klippt. Troligen kommer Baltcott snart att genom en partner i Nuckö kommun kunna förmedla kontakt med personer som kan ta hand dessa saker på plats om ägaren inte själv kan hitta en granne eller annan person.

Det är kanske något att tänka på? Det är alltid bra att vara medveten om olika möjligheter, framför allt tycker jag om att det kunde vara ytterligare en möjlighet att presentera vår svenskbygd för fler svenskar.

Byombud!

Vi samlas nästa gång onsdagen
den 12 oktober 2005 kl. 18.00.

Sven G Frejman, sammankallande

Dags att tala klarspråk!

Göran Hoppe, ordförande i SOV

Under den senaste femtonårsperioden har situationen för estlandssvenskarna kraftigt förändrats. Sovjet har rasat samman, republiken Estland har återuppstått och det har blivit möjligt för många i folkgruppen att återfå hela eller delar av familjens gårdar och andra egendomar. Den majoritet av estlandssvenskarna som överflyttade till Sverige mot slutet av andra världskriget har åter kunnat knyta band med hemlandet och med anförvanterna som blev kvar under Sovjets ockupation. Många har återvänt till en i stort sett öde bygd där endast obetydligt återstått av det gamla kulturlandskapet och av den traditionella bebyggelsen. Särskilt hårt drabbade var de bygder som blivit militärområden såsom Nargö, Rågöarna och Odensholm. Där återstod ingen bebyggelse, gravgårdarna var förhärjade och spåren av sovjetmilitärens olika verksamheter dominerade synintrycken.

Detta har för estlandssvenskarna inneburit en mycket stor utmaning, som inte alla ansett sig orka med, av olika anledningar. Samtidigt kan vi numera på Ormsö och Nuckö, i Rickull, Vipall och Korkis se allt fler stugor som byggs för att möjliggöra urbefolkningens återvändande till sin hembygd. Många estlandssvenskar, bosatta i Sverige eller på andra håll i världen återvänder regelmässigt för långa perioders vistelse i egna hus, i hyrda stugor och lägenheter; några djärva har till och med permanent bosatt sig i hemlandet. Svenskarna i Estland börjar åter bli en folkgrupp att räkna med, en folkgrupp med berättigande, med egna hembygder där man bott sedan urminnes tider. Jag är helt övertygad om att om estlandssvenskarna skall kunna överleva som folkgrupp är det i nära kontakt med hemlandet.

För Svenska Odlingens Vänner har också uppgifterna förändrats. Från att tillsammans med Svenska Folkförbundet ha varit en renodlad minoritetsförening med uppgift att hävda svenskarnas i Estland olika intressen blev rörelsen efter överflyttningen till Sverige en kulturförening med huvudsaklig inriktning på att söka bevara så mycket som möjligt av kulturarvet från bygderna på andra sidan Östersjön. Inte ens när Estland åter blev självständigt ville föreningen ta på sig ett större ansvar för estlandssvenskarnas minoritetsintressen och i synnerhet gällde det de i Estland s.k. kvarblivna. Hembygdsföreningar inrättades efter hand för att ta tillvara intresset för ättlingar från de olika bygderna när det gällde att återfå egendom, men också för att hävda bygdens specifika kultur.

Jag anser att SOV i framtiden måste ges en skarpare profil och återvända till sina rötter, nämligen att hävda svenskarnas i Estland intressen i de flesta tänkbara sammanhang. SOV har stolta anor härvidlag ända sedan Hans Pöhls och Johan Nymanns dagar vid 1900-talets början. Under den korta tid jag varit ordfö-

rande i SOV har jag redan vid ett flertal tillfällen kontaktats av representanter från olika bygder, där man har olika typer av bekymmer, vilka mer eller mindre direkt har med estlandssvenskarnas roll som minoritet att göra. Det är uppenbart att det finns stora uppgifter att ta itu med och som ligger på minoritetsorganisationen, snarare än på de olika hembygdsföreningarna eller den enskilda individen, som ofta står maktlös i dessa lägen. Förutom SOV:s sedvanliga uppgifter i Sverige såsom att arrangera hembygdsdagar, kyrkodagar, seminarier och pubar, måste vi också ge oss i kast med ett flertal olösta problem i de gamla bygderna. Jag tänker då främst på situationen på Rågöarna, där Paldiski stad till varje pris och med varje knep vill hindra en svensk återkolonisation, på Odensholm, där de svenska arvtagarna ännu inte säkrats någon rätt till inflytande, trots att situationen är en direkt parallell till den på Skåldö (Kessulaid) i Moon-sundet och där arvtagarna sedan länge fått sin mark tillbaka, trots att den "endast" innehades sedvanerättsligt. Jag tänker på Korsgården på Runö, där nu det estländska riksantikvarieämbetet, i stället för att bidra till upprustningen av detta omistliga minne över runökulturen, förelagt ättlingarna, familjen Dreijer att inom en månad vid vite renovera hela gårdsmiljön.

Slutligen tänker jag på situationen på Ormsö, där sovjettidens sentida invandrare via kommunstyret på olika sätt söker göra livet surt för de återvändande ormsöborna. I inget av dessa fall är situationen för närvarande acceptabel och det är, som jag ser det, i samtliga SOV:s sak att gentemot Estlands regering hävda detta en gång för alla. Det är hög tid för estlandssvenskarna att klargöra i Estland att man är ättlingar till Kitas Irja och andra folkledare från fordom, stadiga och envetna personer, som man inte sätter sig på ostraffat! Vid ett besök i Reval i mitten av maj passade jag på att ta upp dessa olika punkter med minoritetsminister Paul-Eerik Rummo och några personer ur hans stab. Det framgick klart att Rummo ansåg att frågorna skulle kunna behandlas som minoritetsfrågor. Nästa steg för min del blir att ta upp dem med kulturministeriet, miljöministeriet och regionalministeriet under försommaren.

En viktig symbolhandling i SOV:s aktivare roll i estlandssvenskarnas hemland är genomförandet av projektet Estlandssvenskarnas Hus. Med gemensamma krafter är jag övertygad om att vi kan bygga upp detta kulturcentrum för Estlands svenskar till en central mötesplats för folkgruppen, men också till ett ställe där omvärlden kan möta estlandssvenskarna och deras kultur. Det är min förhoppning att också medlemmarna i Rickul/Nuckö Hembygdsförening är beredda att ta en del av ansvaret för detta.

Färjetrafiken till Estland 2005

Stockholm - Tallinn

M/S Regina Baltica avgår från Stockholms Frihamn. Jämna datum: januari, april, maj, augusti, november och december. Ojämna datum: februari, mars, juni, juli, september och oktober.

M/S Victoria avgår från Stockholms Frihamn. Jämna datum: februari, mars, juni, juli, september och oktober. Ojämna datum: januari, april, maj, augusti, november och december.

Tidtabell (lokal tid)

Stockholm 17.30 - Mariehamn 00.55
Mariehamn 01.05 - Tallinn 11.00
Tallinn 17.30 - Mariehamn 04.50
Mariehamn 05.00 - Stockholm 10.30

Kapellskär - Paldiski

M/S Vana Tallinn avgår varje dag från Kapellskär.

Tidtabell (lokal tid)

Kapellskär 21.00 - Paldiski 08.00
Paldiski 10.00 - Kapellskär 19.15

Biljettbeställning (för medlemsrabatt)
Tfn 08-666 60 20, fax 08-666 60 52
E-post booking@tallink.se
Webbplats www.tallink.se

Obs! Någon bokningskod behöver inte längre anges. Det räcker med "Rickul/Nuckö Hembygdsförening".

Markägare i Estland!

Behöver Du hjälp med frågor gällande fastighetsärenden, översättningar eller andra ärenden ställer vi gärna upp.

Kontakta oss för närmare information!

Katrin Schönberg
Jus Suecanum OÜ

Tfn/fax: +372 47 37339, mobil: +372 55 24842
E-post: katrin.schonberg@mail.ee
Adress: Endla 2B-16, 90504 Haapsalu, Estland

Medlemmar i Rickul/Nuckö Hembygdsförening får 15 % rabatt!

Sadama 31/32, HAPSAL
Tfn/fax: +372 473 7165
E-post: aibom@haapsalu.ee

Sommarens utställningar:

- Rickul – Väldet på västkusten
- Estlandssvenskarnas historia
- Ormsörummet – "Torsdagstanternas" handarbetskammare
- Aibotapeten – Estlandssvenskarnas historia skildras på en 20 m lång bonad

Öppettider från 1 maj till 31 augusti: onsdag-söndag kl. 10.00-18.00.

Inträde: 20 EEK (studerande 10 EEK).

För 35 EEK (15 EEK) kan köpas "En biljett med tre upplevelser", som dessutom gäller till Läns museet (Läänemaa muuseum) och Järnvägsmuseet (Raudteemuuseum).

Konversationskurs i estniska Tala estniska

Vill du hålla din estniska levande under vintern?

Anmäl dig höstens kurs i estnisk konversation.

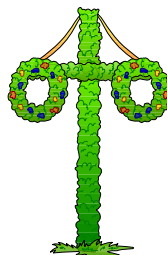
Plats: Roslagsgatan 57, Stockholm.

Kostnad: Cirka 500 kronor (beroende på antalet deltagare).

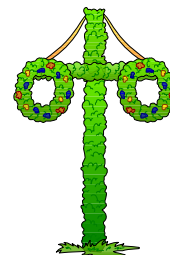
Ring mig på tfn 08-641 68 42, 070-370 49 35 eller +372 47 29 385, så berättar jag mer.

Annika S. Nylander

Om du tänker sälja din fastighet i Estland, sätt då gärna in en annons i Medlemsbladet!

Vi i redaktionen önskar alla läsare en trevlig sommar!
Göte Brunberg
Inger Nemeth
Eva Heyman

Välkommen till Kiige farm!

Inkvartering i dubbelrum. Matservering.
Campingplats. Bastu.
Idrottsmöjligheter, jakt och fiske, ridning,
gungor.

Pris per person och natt: 280 EEK i huvud-
byggnaden och 180 EEK i stuga. Frukost in-
går.

20% rabatt för medlemmar i Rickul/Nuckö Hembygdsförening!

Kiige farm, Oru vald, 91001 Läänemaa
Tfn och fax +372 47 95 492,
mobil +372 50 94 207
E-post kiigefarm@hotmail.ee
Webbplats <http://www.hot.ee/kiigefarm>

Bergsby Pansionaat

2 - 4-bäddsrum, 16 bäddar.
Arne Tennisberg, tfn +372 47 97 290,
mobil +372 50 23 042.
E-post arne.tennisberg@mail.ee

Tuksi Puhkemaja (Ölbäck)

2 - 4-bäddsrum, 28 bäddar, självhushåll.
Aare Loog, tfn +372 47 97 228,
mobil +372 50 44 115.
E-post tuksi.puhkemaja@mail.ee

Välkommen till Roosta semesterby i det Estniska landskapet Läänemaa vid Östersjön!

Här finns 32 stugor med ett, två eller tre sov-
rum. Rökfria rum. Ett hus även med bastu.

Platser för husvagn med framdragen el.

I huvudbyggnaden ligger ett nytt fritidscentrum
med restaurang, bar, konferensrum, bowling-
banor, bastu, bubbelpool och vilrum.

Du kan spela biljard, tennis och minigolf, jog-
ga, cykla, vindsurfa, hyra roddbåt och åka på
utflykter, t.ex. till Hapsal eller Odensholm.

Tfn +372 47 97 230, 97 238, fax 97 245
E-post roosta@roosta.ee
Webbplats <http://www.roosta.ee>

20% rabatt för medlemmar i Rickul/Nuckö Hembygdsförening!

Dekorativväxter, blommor, träd-
gårdsväxter, trädgårds- och skogs-
teknik

Lihula mnt. 8, HAAPSALU

Öppet:
måndag-fredag kl. 9.00-18.00,
lördag kl. 9.00-15.00
Tfn: +372 47 33229
GSM: +372 51 31511

Elar Piir

5 % rabatt för medlemmar i Rickul/Nuckö Hembygdsförening